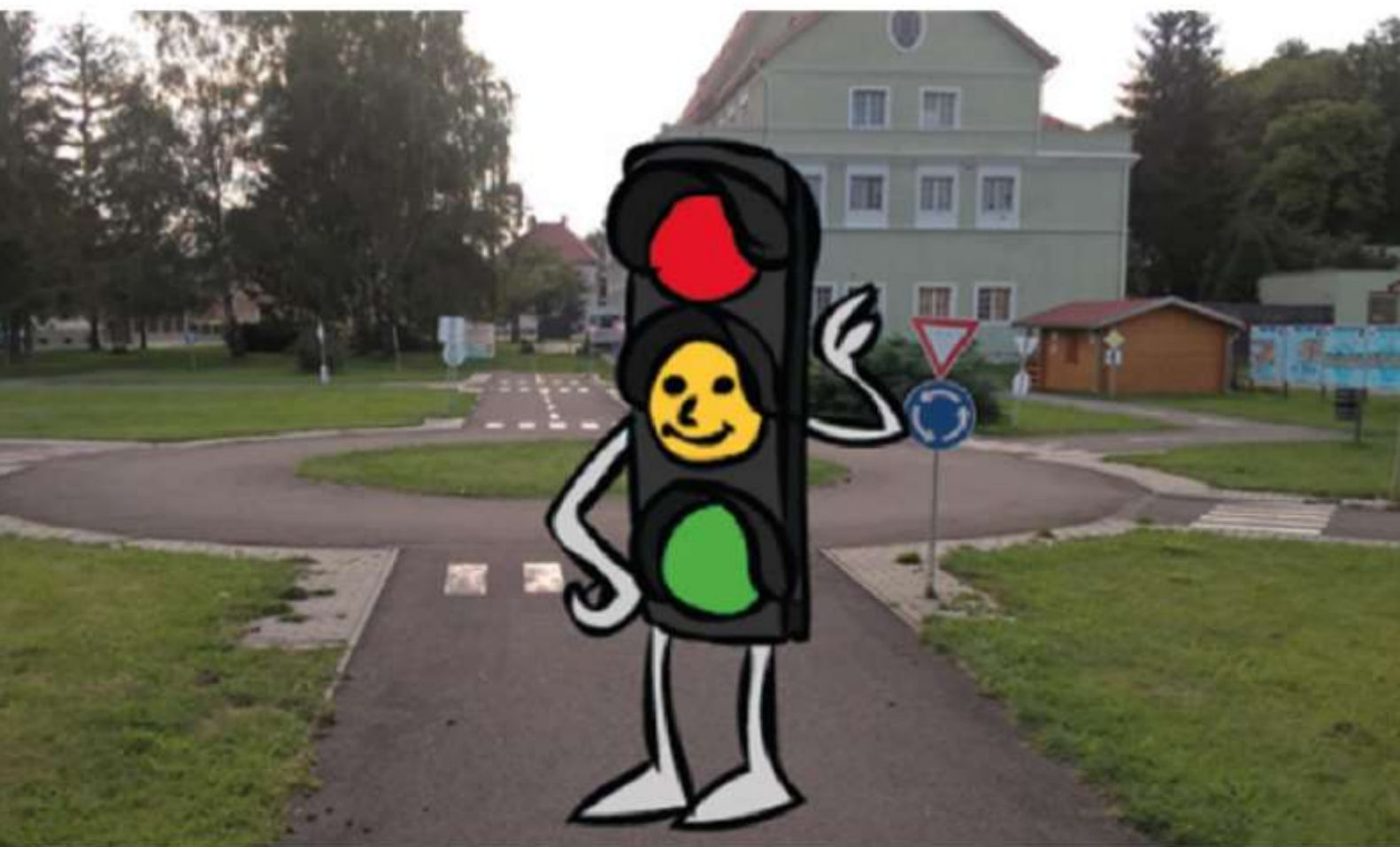

Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.

METODIKA

Metodika jednotné výuky
na dopravním hřišti

I. ROČNÍK

UČIVO

CESTOVÁNÍ VE VOZIDLE

Chodec – základní pojmy a pravidla bezpečného pohybu v silničním provozu

Jízda autem (chování v autě - spolujezdec, zádržné systémy, výstup a nástup z a do vozidla)

KDO JE CHODEC?

KDO JE CESTUJÍCÍ?

Místo realizace:

Třída/učebna na dopravním hřišti

Pomůcky:

Obrázky dopravních prostředků – cca 100 kusů.

Dopravní prostředky: osobní auta, autobusy, nákladní vozidla, vlaky, letadla, tramvaje, trolejbusy, vzducholodě, lodě, nákladní lodě, parníky a další.

OTÁZKA

Děti, jak jste se dostaly na dopravní hřiště?

Předpokládaná odpověď, ze které se bude vycházet:

Přišly jsme z xy města (školy apod.) nebo přijely z xy obce/školy.

OTÁZKA

A čím jste přijely?

Zde se naváže na dopravní prostředky, kterými se děti dopravily na dopravní hřiště – výběr dopravních prostředků z nabízených možností: autobus, tramvaj, vlak, apod.

INSTRUKTOR

Rozhodí na podlahu učebny obrázky dopravních prostředků tak, aby byly rozmístěny rovnoměrně po volné ploše.

ÚKOL

Vyberte z nabízených dopravních prostředků 3 dopravní prostředky, které jezdí po silnici.

Vyberte dopravní prostředky, které jezdí po vodě.

Vyberte dopravní prostředky, které létají ve vzduchu.

OTÁZKA

Patří všechny dopravní prostředky mezi ty, pro které platí, že jejich řidiči musí dávat pozor na to, jak se chovají chodci, cyklisté nebo koloběžkáři?

Zkuste se nad tím zamyslet a pak si řekneme, kdo se musí ohleduplně chovat k chodcům, cyklistům a dalším účastníkům provozu na silnicích (zde instruktor nechá chvíli na přemýšlení nebo poradu – je možno pracovat i v pracovních skupinkách).

Pro vysvětlení pro vás, žáky první třídy: provoz na silnici je vše, co souvisí s jízdou vozidel a s pohybem ostatních na silnici nebo na chodníku nebo kolem silnice tam, kde není chodník.

Odpověď na otázku

Neplatí, platí to jen pro ty dopravní prostředky, které se pohybují po silnicích.

Proč se říká chodec, když jdeme?

Kdo na to přijdete?

Odůvodnění: (Chodec x chodit, chodec x chodí, chůze).

INSTRUKTOR

Kdo je chodec?

Možné odpovědi:

Chodec je ten, kdo jde po chodníku.

Chodec jede na koloběžce po chodníku.

Chodec tlačí kočárek.

Chodec jede na in linech.

Chodec jede na vozíku pro tělesně postižené.

Chodec je pán nebo paní, která tlačí nebo táhne za sebou vozík, třeba s nákupem atd...

Metodické doporučení: Ponechat děti, ať max. 3 minuty vymýšlí, kdo je chodec.

Nezapomeňte si hlídat, kdo udělá chybu. Hned žáka opravit!

Něco navíc

Chůze je nejpřirozenější a také nejzdravější způsob pohybu – zdůraznit, jak je pravidelný pohyb důležitý pro zdraví. Jednou z možností jak se pravidelně pohybovat je chůze do a ze školy.

POZOR:

Pro jezdce na koloběžce platí pravidla jako pro cyklistu, vč. toho, že i jezdec na koloběžce do 18 let musí mít na hlavě přilbu. Tzn., že dítě, které jede na koloběžce, musí být vybaveno stejně jako cyklista.

INSTRUKTOR

OTÁZKA

Kdo je cestující?

Kde můžeš potkat cestující?

Možné odpovědi:

V autobusu, v tramvaji, ve vlaku. Ale také všichni, kteří jedou se mnou v autě, jsou cestující.

Najdi na obrázcích dopravní prostředky a pojmenuj je:

Vyber z dopravních prostředků ty, kterým se říká městská hromadná doprava. Proč se jim tak říká?

Čím mohu cestovat?

Možné odpovědi:

Vlakem, autobusem, osobním automobilem, na kole, koloběžce, na motocyklu, na lodi, v letadle, v helikoptěře a dalších dopravních prostředcích. Zdůraznění osobního vozidla – návaznost na další úkol.

JÁ, JAKO CESTUJÍCÍ V AUTOMOBILU

INSTRUKTOR

Čím cestuješ ty?

Máš jet na výlet autem. Jedeš společně s maminkou a tatínkem. Tatínek zastavil na silnici u domu.

Do auta nastupuješ z pravé nebo z levé strany?

Nebo je to jedno, ze které strany se nastupuje?

ÚKOL

Popiš, ze které strany nastupuješ do auta.

Zde by děti měly říct, ze které strany vozidla nastupují, resp. odkud:

bud' ze strany od silnice,

nebo od chodníku.

Možné odpovědi dětí – uvádíme příklad:

Nastupuji ze strany, kde mám umístěnou sedačku v autě.

Nastupuji tam, kde mi maminka/ tatínek otevřou dveře, abych nastoupil/a.

Ze strany od chodníku, protože nikomu nepřekážím (třeba projíždějícím autům).

Nastupuji jen z chodníku. Je to pro mne bezpečnější, protože mne nemůže žádné auto ohrozit. A navíc nepřekáží otevřené dveře pro projetí dalších aut.

ÚKOL

Zkus nahlas přemýšlet, proč je lepší a bezpečnější nastupovat ze strany od chodníku. Pokud někdo řekne správnou požadovanou odpověď, kde nastupuje, je zapotřebí navázat s vysvětlením PROČ...

Možné odpovědi dětí:

Ze strany od chodníku, protože nikomu nepřekážím (třeba projíždějícím autům).

Je to pro mne bezpečnější, protože mne nemůže žádné auto ohrozit.

Některé z dětí může odpovědět „v garáži“.

Zdůraznit, že ne vždy se nasedá jen v bezpečí v garáži.

PAMATUJ SI

DO AUTA NASEDÁM VŽDY ZE STRANY OD CHODNÍKU. I KDYŽ BUDU MUSET NA SVOJE SEDADLO PŘELÉZAT PŘES SEDADLO/DĚTSKOU AUTOSEDAČKU SOUROZENCE.

NIKDY NENASEDÁM ZE SILNICE!

ŘEKNU I RODIČŮM, CO JSEM SLYŠEL/A PŘI VÝUCE NA DOPRAVNÍM HŘIŠTI.

DĚTSKÝ ZÁDRŽNÝ SYSTÉM A JEHO FUNKCE

INSTRUKTOR

Co uděláš jako první po nastoupení do auta?

Úkol pro děti:

Seřadit kartičky tak, aby odpovídaly postupu při nasedání do auta. *Pozn. věty jsou napsané jednotlivě na kartičkách.*

Odpovědi mohou být v kreslené nebo napsané podobě (viz odpovědi) a děti mají za úkol v pracovní skupině správně seřadit pořadí, jak se správně chovat po nasednutí do auta. Případně na figuríně ukázat, jaký je postup po nastoupení do auta: dobře se usadit a správně zapnout bezpečnostní pás.

Pozn:

Na DDH bývá k dispozici dětská autosedačka, na které děti mohou ukázat postup při nasedání. „Dítě“ může hrát některý ze žáků.

Vyzkoušet si mohou všechny děti a hledat navzájem chyby, které udělali spolužáci.

TEXT NA KARTIČKY

Odpovědi dětí, resp. kartičky by měly být v pořadí, jak se správně postupuje po nastoupení do auta):

- 1. Už se moc těším na výlet!*
- 2. Pohodlně se posadím do vlastní autosedačky, ve které se mi dobře sedí.*
- 3. Pak si zapnu bezpečnostní pás.*
- 4. Tatínek nebo maminka zkontrolují, zda mám pás dobře zapnutý.*
- 5. Pak si nasedne tatínek s maminkou, zapnou si svoje bezpečnostní pásy.*
- 6. A můžeme jet!*

BEZPEČNOSTNÍ PÁS - DOBRÝ POMOCNÍK

POMŮCKY

Autíčko - hračka, kde je místo pro „řidiče“ a „cestující“ – volná ložná plocha <http://www.toysshop.cz/woody-vlacek-barevny-2-vagony/>, lepicí páska, např. leukoplast, celox, izolepa, kobercová páska, nůžky, dřevěné hrací kostky nebo jiné předměty pro vytvoření překážky, stůl nebo rovná plocha (může být i podlaha v učebně). Cestující v autíčku - hračka (dřevěná): <http://www.toysshop.cz/woody-panenky-do-domeckurodinka-4ks/>

ÚVOD

INSTRUKTOR

Každý z nás jezdí automobilem. Chceme se všichni vrátit domů zdraví.

Co proto musíme udělat my nebo rodiče (babička, dědeček, strýc a další řidiči), se kterými jedeme v autě?

Odpověď: Použít bezpečnostní zádržný systém (vysvětlení pro děti - odborný název pro bezpečnostní pásy a dětské autosedačky).

INSTRUKTOR

Motivace

Když jedete k babičce, na hory, na dovolenou, jak se přepravujete? Čím jezdíte? Autem, vlakem, letadlem?

Kdo z vás už letěl ve velkém dopravním letadle?

Kdo z vás už jel ve vlaku?

Jezdíte v osobním autě?

A jezdí s vámi i mladší sestra nebo bratr?

Máte doma mladšího sourozence, který se ještě vozí v kočárku?

Jak jej tatínek nebo maminka převážejí v autě?

Zkuste říct nebo popsat spolužákům.

Kdo jste už letěl v letadle, budete mít těžký úkol:

Řekněte všem, co musíte udělat, když letadlo začne startovat?

Odpověď:

Po dobu startu se musí připoutat.

Co dělá tatínek, maminka, babička a další jako první, když nastoupí do auta?

Zkontrolují, zda jsou připoutané děti, které cestují v autě.

Po kontrole se rodiče sami připoutají.

Poznámka:

Před nástupem do auta většina zodpovědných dospělých – řidičů kontroluje, zda je dítě správně připoutané. Pokud se v autě přepravuje miminko v tzv. kolíbce umístěné na předním sedadle spolujezdce, musí také zkontrolovat, zda jsou u tohoto sedadla vypnuté airbagy.

BEZPEČNOSTNÍ PÁS DOBRÝ POMOCNÍK – PRAKTICKÁ UKÁZKA

POPIS AKTIVITY

Na praktické ukázce dětem předvedeme, jakou funkci má bezpečnostní pás a jak nás může ochránit při nárazu vozidla nebo při prudkém zabrzdění.

UKÁZKA Č. 1

Do autíčka „posadíme“ cestující – dřevěné panáčky. Pokud panáček zvládne stát (podle typu hračky) bude představovat dítě, které stojí mezi sedadly auta a je nepřipoutané. Pokud se jedná o hračku, která nestojí, bude panáček také sedět.

K autíčku přivážeme nebo přilepíme asi metr provázku, za který budeme autíčko tahat po ploše. Vozík (autíčko) položíme na stůl. Na hranu stolu umístíme překážku sestavenou z hracích kostek nebo dalšího materiálu. Auto rozjedeme po ploše stolu rychlým tažením provázku, až autíčko narazí na překážku. Pokud bude rychlost jízdy vozíku (autíčka) dostatečně vysoká, měli by cestující vyletět ven z autíčka.

UKÁZKA Č. 2

Druhá ukázka bude stejná, jen s tím rozdílem, že „cestující“ – dřevěné panáčky připevníme pomocí lepicí pásky (může být leukoplast, celox, izolepa, kobercová páska). „Cestující“ připevníme stejně, jako se vede bezpečnostní pás, tj. šikmo přes hrud'. Oba konce přilepíme ke spodní straně autíčka = bezpečnostní pás je držen vedle sedadla a na sloupku ve vozidle.

Dětská sedačka je připevněna do sedadla zvláštním zařízením ve vozidle.

Po rozjetí autíčka a následném nárazu na překážku, posádka zůstane „sedět“ na místě, ani se nehne. Je připoutaná na svých sedadlech.

VYSVĚTLENÍ

„Cestující“ ve vozidle byli ukáznění a seděli ve vozíku (autíčku) tak, jak je to správně: byli připoutaní a při nárazu nevyletěli z místa, kde „seděli“.

Posádka autíčka v první ukázce neposlouchala a stála mezi sedadly v autě a nebyla připoutaná.

Když řidič (tatínek, maminka, babička...) musel/a prudce zabrzdit před překážkou, cestující dítě vyletělo z auta ven.

PAMATUJ SI

Do auta, kterým cestuji, nastupuji jen od chodníku, nikdy ne ze strany, která je do silnice. Hrozí mi sražení projíždějícím autem nebo cyklistou/motocyklistou.

Při jízdě ve vozidle se vždy poutám a sedím ve své sedačce, která je určena jen pro mne.

Za jízdy v autě nikdy nestojím mezi sedadly, i když jedu jen na krátkou vzdálenost. Třeba do školy nebo na nákup.

BEZPEČNOSTNÍ PÁS JE PEVNÝ

Pomůcky

Židle s opěradlem, popruh na vyplétání sáněk nebo jiný typ pevného popruhu cca 6 metrů dlouhý – NIKDY ne provaz.

Velká plyšová hračka – medvěd nebo jiná figura, která odpovídá přibližně velikosti dítěte (může být i menší).

UKÁZKA Č. 1

Na židli se posadí figurant/figurína. Pokud není k dispozici figurína, musí instruktor upozornit figuranta z řad dětí na nebezpečí pádu při naklonění židle – musí dávat pozor a být ve střehu.

Figuranta/figurínu posadí do židličky. Figuranta/figurínu spolu se židličku pomalu naklání vpřed. Židle se naklání až do okamžiku, kdy se figurant začne překlápět vpřed. Instruktor musí být ve střehu, aby figurant nespadol ze židle na podlahu. Může požádat pedagogický doprovod o pomoc při zajištění bezpečnosti figuranta. Před figuranta je vhodné položit podložku např. žíněnku nebo molitanovou matraci pro zmírnění ev. pádu.

Pokud je v areálu dopravního hřiště travnatá plocha, lze využít tuto plochu. Pokud by figurant dopadl až na zem, na trávě to nebude takový náraz jako na podlahu. Demonstrace pádu na zem bude dobře a názorně ukazovat, jaký je průběh nárazu v okamžiku, kdy dítě není

připoutané bezpečnostním pásem nebo nesedí v dětské sedačce. Instruktor žákům vysvětlí ukázkou a je zde zapotřebí zdůraznit, jaký význam má bezpečnostní zadržný systém.

Na první ukázkou se naváže ukázkou s použitím „bezpečnostního pásu“ – popruhu.

UKÁZKA Č. 2

Na židli se posadí figurant/figurína. Instruktor jej přiváže stejným postupem, jak je veden bezpečnostní pás ve vozidle. Po upevnění figuranta/figuríny židličku pomalu naklání vpřed. Židle se naklání až do okamžiku, kdy se figurant/figurína začne překlápět vpřed. Instruktor musí být ve střehu, aby figurant z řad žáků nespadol ze židle na podlahu. Může požádat pedagogický doprovod o pomoc při zajištění bezpečnosti figuranta. Před figuranta je vhodné položit podložku, např. žíněnku nebo molitanovou matraci pro zmírnění ev. pádu.

Pokud je v areálu dopravního hřiště travnatá plocha, lze využít tuto plochu. Pokud by figurant/figurína dopadl až na zem, na trávě to nebude takový náraz jako na podlahu.

Demonstrace pádu na zem bude dobře a názorně ukazovat, jaký je průběh nárazu v okamžiku a jak pás dítě zadrží. Figurant bude pevně spojený se židličkou.

Postup při upínání popruhu viz nákres na Obr.: Začne od opěradla židle, kde si udělá první suk - upevnění bezpečnostního pásu na sloupku vozidla a začne odvinovat popruh směrem dolů, přes hrud', resp. přes prsa figuranta. Popruh vede přes pravé rameno směrem dolů, k sedáku židle, kde se popruh omotá a zase se zasakuje a přes břicho se vede směrem vpravo. U pravé strany sedáku - nohy židle se popruh připevní.

Instruktor pomalu naklání židličku směrem vpřed. Židle se naklání až do okamžiku, kdy se židle stojí jen na předních nohách. Pokud instruktor dobře figuranta připevnil na „sedačku“, měl by zůstat sedět.

Obr. Židle se znázorněním vedení „pásů“ – popruhu. Zeleně znázorněná část je místo, kde je zapotřebí pás upevnit, např. provlečením apod.

ZÁVĚR Z UKÁZKY

Bezpečnostní pás figuranta udržel na sedačce. Pokud by nebyl připoutaný, spadl by ze židle na zem. Ve skutečnosti by dítě, které je nepřipoutané v bezpečnostní sedačce, velmi silně narazilo do sedačky před ním a mohlo by se velmi vážně zranit. Druhá možnost je mnohem vážnější: Dítě by mohlo vylétnout vysokou rychlostí předním oknem v autě ven a poranilo by se pádem na silnici resp. nárazem do okna vozidla.

Pozn.: Instruktor musí být ve střehu, aby figurant nevypadl ze židle na podlahu. Jako pomocník by měl být doprovázející pedagogický dozor z řad učitelů, který bude zajišťovat bezpečnost figuranta.

Pokud je v areálu dopravního hřiště travnatá plocha, lze využít tuto plochu. Pokud by figurant dopadl až na zem, na trávě to nebude takový náraz jako na podlahu.

Úkol pro žáky

Vysvětlete, proč v jednom případě spolužák (málem) spadl na zem a v druhé ukázce ne?

Žáci by měli být vedeni k odpovědi: bezpečnostní pás = zádržný systém zadržel před pádem a ochránil před zraněním nebo naražením.

Metodická poznámka:

Na této jednoduché ukázce lze u dětí ověřit teoretické znalosti v praktické a názorné ukázce poutání, resp. předvést názorně funkci zádržného systému ve vozidle.

Pokud dopravní hřiště disponuje dětským zádržným systémem, je možné vyzkoušet u všech dětí i samostatné „nastoupení“ do vozidla, připoutání se. Při nastupování je nezbytné vymezit dětem plochu, kde je umístěno vozidlo (např. jen provazem nebo obrysem auta, který je nakreslený na podlahu), aby se podtrhla nezbytnost nastupování jen ze strany od chodníku.

Je zapotřebí zdůraznit, že dětská autosedačka není pro všechny děti stejné velikosti. Musí se postupně obměňovat, jak děti rostou. Jinak je autosedačka nefunkční.

Aktivita navíc

Děti lze přesvědčit o pevnosti bezpečnostního pásu, např. přetahováním se žáků ve dvojici apod. nebo instruktora s žáky apod. Meze kreativity se zde nekladou.